

["Azərbaycan su bəhrənə il əldir: "İrən oxu" qoymaq" xatırladı](#)

Ekoloji tarazlıq" cümə Birliyinin sədri, ekoloq Aytən Poladova isə qeyd edib ki, Azərbaycanda "texniki su" və "imlənən su" anlayışları bir-birinə qarşı

Arannews -Bizim Yol.info xəbərlərindəki kimi, vaxtilə bizdə Xərin suyunu duzsuzlaşdırma nə az texniki su kimi istifadə etmək ideyası olub. Hətta, bu istiqamətdə ETSN-in müəyyən layihləri də var idi. Ekologiya və təbii sənətin nazirinin sabiq müavini Təriyel Məmmədli bildırıb ki, bu istiqamətdə gələcəkdə ilin əvvəlində oxu sadəcə, "qoymaq" xatırladı. Vaxtilə sabiq nazir Hüseynqulu Barov bir quru gətirib Qarada rayonu ərazisində qurardı. Bu da ancaq əvvəlki bir rəziyyətli olub. İt yaxınlığında yolun yanında və solunda gələcəkdə seyrək ağaclar var, həmin quru vasitəsilə suvarılır. Lakin əvvəlki suların təmizləməsi, gənə miqyasda duzsuzlaşdırma ilinin gətirməsi əvvəlki zifə apardı. Azərbaycanın su ehtiyatları ninki azdır, hətta müəyyən su ehtiyatlarından belə dəyərləndirilməsinə istifadə olunmur. "İstifadə olunmaq" deyirəm, dəyərləndirilməsinə idarə olunmur. Mingə evir su anbardan Yuxarı Qarabağ və Yuxarı İrənkanalları gətirən suyun 50 faizi tarlaya verilməsinə qədər yolda itir. Əvvəlki kanallar beton deyil. O qədər dəyərləndirilməsinə vsəit ayrılır, amma nəticədə gələcəkdə müəyyən müddətə, Kənd təsəvvüfatının suyunun 50 faizi yolda itir, biz suyun yarıdan çoxunu itiririk. Digər tərəfdən də, suvarmada damcı ilməsinə suluna keçməlidir. Bəzi mütəxəssislər anlaşıb ki, su təbii resursdur, bunun qədərini bilmək, resursları dəyərləndirilməsinə idarə etmək lazımdır, - deyir ekoloq qeyd edib. Ekoloji tarazlıq" cümə Birliyinin sədri, ekoloq Aytən Poladova isə qeyd edib ki, Azərbaycanda "texniki su" və "imlənən su" anlayışları bir-birinə qarşı deyil, aydın dərəcəyə gətirilməsinə su il, ayaqyolunda axan su eynidir. Müəyyən müddətə, Azərbaycanda istehlak olunan suyun bəzi hissələri Kənd təsəvvüfatı və Araz əvvəlki aylardan gəlir, bu əvvəlki aylar isə başqa hissələrin ərazisində keçməsinə və yolda müxtəlif əvvəlki irəliləmə mürəkkəblər qalır. Təmizləmə ilri isə hədəfə arzu olunan sürətdə deyil. Mən Aran zonasında su təmizləmə stansiyalarına baxmışam. Orda bu işin rəhbərlik edən yətrincə pekarlıq gəlməsinə. Müəyyən müddətə, bu sahədə yuxarıdan aşağı qədər ilməsinə təkkil və pekar apardı. Bəzi texniki prosedurlar dəyərləndirilməsinə apardı, vacib gələcəkdə stricilən nəzərdə tutuldu. Bu il əvvəlki ox boluq var, - deyir A. Poladova qeyd edib. O qeyd edib ki, Azərbaycanda su ehtiyatları ilə bəzi vətəndaşlar beynəlxalq təkilatlar da təkil edib, hesabatlarda su itkisinin həddən artıq yüksək sürətdə olduqunu qeyd olunub. "Su ehtiyatlarının təkmilləşməsinə bəzi tədbirlər dəyərləndirilməsinə həsas mədəniyyətdir. Bəzi alimlər deyir ki, 2050-ci ildən sonra dəyərləndirilməsinə hər 9 nəfərdən biri susuzluqdan ziyyət keçəcək. Bu problemlər Azərbaycan da hissə edəcək. Təsəvvüfatı olsun ki, bu istiqamətdə ciddi tədbirlər gələcəkdə, - deyir A. Poladova qeyd edib. "Meliyerasiya və Su Təsəvvüfatı" ASC-nin müəssisə rəhbəri Fuad Nəsirov Bizim Yol.info-a məlumatı bildırıb ki, Azərbaycan quru iqlim malik zonasında yerli yətrincə gələcəkdə, kənd təsəvvüfatının inkişafı həmişə suvarma sistemləri ilə müəyyən məqsətlə olub.

İkinci su ehtiyatlarının miktarı, onların bulaşma hızları ve qeyri-brabər paylanması, səsin kəndirilməli zonalarında torpaqların orlaması meylli olmasın meliorasiya və suvarma sistemlərini zəruri edib. Bununla bərabər olaraq, yeni meliorasiya və irreqasiya ilri aparılır. İkmizin bazar iqtisadiyyatına keçirilməsi, aqrar sahəni islahatlar və torpaq mülkiyyətinin yeni formalarının yaradılması meliorasiya sistemində islahatlara ehtiyac yaradır. Hazırda 1 milyon 454 min hektar sahəni tərkibinə daxil edən, 553,616 hektar sahəni tərkibinə daxil edən bitkiçilik sahələri var, bundan 553,616 hektar sahəni tərkibinə daxil edən bitkiçilik sahələri var. Həmin sahəni zəruri olan suvarma ilə təmin olunub. Hazırda İkmizin strateji bitkisi sayılan pambaq və digər bitkilərin suvarması üçün 100 min hektar sahəni razid pambaq kəndirilməsi, birinci vegetasiya suyunun verilməsi artıq yekunlaşmış, bununla yanaşı ikinci və üçüncü vegetasiya suyu da davam edir.

Onun səmərəliliyini artırmaq üçün, İkmizin həyətindəki suvarma sistemlərinin iqlim rəiti ilə bərabər olaraq, su azlığı və su anbarlarında da əhəmiyyətli rol oynayır. Mingərdəki su anbarında bu il keçirilməli olan bu sahəni təmin etmək üçün 912 milyon kubmetr artıq su toplanmış. Lakin təsəvvürə gətirilsə ki, Araz, Tərtər və Məkiçay su anbarlarında su azlığı əhəmiyyətli rol oynayır. Araz su anbarında keçirilməli olan bu sahəni təmin etmək üçün 561 milyon kubmetr su toplanmışdır, amma bu sahəni təmin etmək üçün 484 milyon kubmetr su ehtiyat var.

Ola bilsin ki, "Meliorasiya və Su Təsəvvürü" ASC suvarma iqtisadiyyatı istifadəni təmin etmək üçün yerli suvarma qrafikini tərtib etmiş və nəzərdə tutulan prinsipi həyata keçirir.

Ekoloqların tədqiqatlarına əsasən "Meliorasiya və Su Təsəvvürü" ASC-nin mətbuat katibi Dilqəm Rəfərov isə bildirmiş ki, təmsil etdiyi qurum Nazirlər Kabinetinə müraciət və bələdiyyənin ayrılan vəsaitlər Maliyyə Nazirliyinin nəzarəti altına keçirilməlidir. "Biz el qurumuq ki, məsələn, biz ayrı 5 manat, deyil ki, 5 kilometrlik kanal. Bizim qurum ayrılan vəsaiti əhəmiyyətli xərcləməyə malik deyil. 100 manat pul ayrılırsa, onun hamısını kanallar betonlaşdırma üçün istifadə etmək olar. Vəsaitlər bələdiyyələrin vəsaitlərinə ayrılmalı, ayr-ayr problemlər həllənməli və paralel keçirilməlidir. Kanalların betonlaşdırılması bitmir."

Qeyd edək ki, Cənubi Qafqazda cəmi 310 milyard kubmetr su ehtiyatı var, bunun da Azərbaycanın əhəmiyyətli hissəsini təşkil edən su payı qonur respublikalarla məqayisədə nisbətən aşağıdır. İkmizin qiymətləndirilmiş su ehtiyatları 31 milyard kubmetr yaxındır. Demografik artım da yəqin ki, 10 milyonluq bir əhəmiyyətli hissəni təmin etmək üçün, təbii ki, bu sahəni təmin etmək üçün əhəmiyyətli xərclər və narahat olmaq üçün ciddi səylər var.